

en God. i en Littre: només Lacurne dóna un *vanne* «espèce de tente ou pavillon», que es deu haver d'identificar amb la 2.ª acc. de *vano* en *TdF* «banne, toile qui couvre une carriole, un auvent»: deu ser una extensió figurada del *vano* «couverture» rodanès, car Lacurne no sol aportar res d'autèntic al God., si no és algun terme dialectal, del francès del Midi. — ⁶ *Banita* apareix en la part més tardana del Condaghe de Bonàrcado, que com fa constar el mateix MLWagner (*VRom.*, pp. 163, 138) ja conté alguns catalanismes («vereinzelte katalanische Wörter»); impossible que hi hagi cap castellanisme, naturalment, essent medieval. Avui l'*AIS* registra *banitta* en cinc localitats campid. i logudoreses i en tres del sard oriental, la zona més arcaica de l'illa ¹⁵ (Fonni, Barbagia etc.). Malgrat la data del doc. de Bonàrcado, Wagner (*VRom.* v, 138) suposava que es tracta d'un manlleu del cast., postulant un diminutiu de *sábana*, que en rigor hauria de dur asterisc: **sabanita*. En tot cas ja se sap que al castellà medieval un diminutiu hauria de ser en *-illa*. Havent descartat ja aquest castellanisme en el *DCEC* (IV, 671a 17), Wagner, però, hi insistí, en *RFgn.* LXIX, 253-4, al·legant que antigament era una 'flassada' i no pas un 'matalàs', i observant que a Macomer diuen *sabanitta*, i per tant hi hauria deglutinació de l'article sard *sa*. Amb totes dues coses no fa més que acabar de confirmar-me. Car la *sábana* castellana ha estat sempre un simple llençol, mentre que la nostra *sàvena* va conservar el valor llatí de peça de roba gruixuda, una tovallola de bany en llatí clàssic, una que usaven les dones per cobrir-se, en cat. antic, on es documenta abundantment per tota l'E. Mj. des de 1227., i als *CosiTort.* D'altra banda el diminutiu *vanoveta* està explícitament documentat des del segle xv, en JRoig (infra) i en un inventari de 1430 (*DAG.* VIII, 183a3f.). El *sabanitta* de Macomer és, doncs, manlleu del cat. ant. *savaneta* (amb l'adaptació acostumada i sistemàtica de la *e* cat. com a *i* sarda); i *banita* resulta de *vano(v)etta*, i alhora de *savanitta*, ajudant-hi la deglutinació. — ⁷ Encara que recollit per Dozy (*Suppl.* I, 119b) no sembla que això es pugui explicar com a mot àrab, per falta d'arrel amb sentit adequat; car hi ha l'arrel *bn* o *bny* però significa 'engendrar', 'edificar', i com a substantiu designa edificis de pedra; i, per més que algun text vulgar atribui a dir-ho d'una 'tenda' (Dozy), encara això és ben allunyat d'una tela de batista. — ⁸ En it. ja és molt freqüent en Boccaccio, com a nom d'un «abito che si portava sopra la gonnella», diverses vegades en el *Decam.* (II, § 9; III, § 3; VII, § 7; ed. 1961, 147.2, 180.2, 190.29). Devia ser menys conegut en el català coetani, o potser només havia passat a designar vestidures diferents en les dues llengües (no sorprèn puix que la forma cat. ens vingué de l'oc. i no de l'it.), car els adaptadors catalans de 1429 ho giren per un altre mot: en el primer passatge tradueixen *claver* (*NCl.* XVII, 160.6); en el segon, on una dama porta una «borsa» i una «cintureta, sotto alla *guarnacca*» per donar-les al frare ⁶⁰

que la ve a confessar, el text cat. porta «trasc de sota son *mantell*»; a l'altre, «una de les mies *robes*» (ed. Massó, 180.29, 414.6f.). Dades que convé afegir a l'art. *GARNATXA* (i alhora mostrem acf de quina mena de robes s'havia tractat). — ⁹ *Textilien im alten Turkistan*, en *Abhandlungen der preussischen Akad.* 1936, III, 8-12. Cf. encara L. E. Schwyzer, *Zs. f. Indologie u. Iranistik* VI, 1928, 238. ¹⁰ Whatmough (*Dial. of Anc. Gaul*, 59) assenyalava *Ganapo* en una font epigràfica, en el seu punt 83 (cap a Saint Étienne). Però no donant detalls sobre la data ni context, ni tampoc sobre si té aires de NP o NL o altra cosa, resta ben incert que hi puguem veure un apel·latiu o malnom relacionat amb el nostre mot; sense descartar que sigui coincidència casual. — ¹¹ Aebischer, tot citant testimonis de 855-1191 de *guadenga* i *guadenc* 'espècie de vànova' li suposava un origen germànic: un derivat en -ING d'un mot *WAD-*, que funda en l'a.-al. ant. *wata* i esc. ant. *vadr*, que encara que signifiqui 'llibant o llinyol de pescar' («angelschnur») suposa haver partit del sentit de 'cosa trenada o teixida' («geflochtenes») fixant-se en un a.-al. mj. *wat f. habits*, *1.ª Reunión de Top. Piren.*, 18; hi ajunta un sinònim *badalenc* en docs. de 855 a 1011, que amb la seva *b-* ja rebutja el suposat origen germànic (qui sap si encara una altra de les transformacions del nostre complex irano-romànic).

Vantament, vantar, V. va Vantatge, vantes, V. ans Vantejar, vantolar, vantolari, V. va Vantres, -tros, V. vós Vaor, V. baf (vapor) +Vaoret (moixó), V. oroval

³⁵ VAPOR, pres del ll. *vapor, -oris*, id. □ *1.ª doc.: Lull.*

«--- Se engendra glaç, qui és cors sòlit e que empatxa lo pujament de la *vapor* del aygua, en la qual *vapor* han apetit lo foc e la terra de pujar a ensús», *Merav.* (Ag. I, 136). Durant tota l'E. Mj. s'usà sempre com a femení: es poden veure testimonis d'aquest gènere en Fc. Alegre, Ant. Canals, StVicentF, i els *Quesits* d'Albert el Gran, en els *DAG.* i *AlcM.* També en JRoig: «ventositat, grossa *vapor*» del cos de moltes dones (*Spill*, 9633, veg. *TABAL*); com a masculí no en sé testimonis fins al Lacav. Com a denominació del vaixell mogut a vapor, ja en Lab. 1840.

De la possibilitat que *bavor* sigui variant hereditària de VAPOR, si bé ajuntant-se a un derivat de l'onomatopèic *BAF*, ja en parlo en aquest article (I, 539b52-56, 540b52). JPau (c. 1500) preceptuava «evitar de dir *babor* per *vapor*». Duent més enllà la influència de *baf*, se sent *bafor* entre valencians (MGadea, *T. del Xè* 1).

Altrament no manca algun testimoni feiaent de la *-b-*, deguda a VAPOR: en el *Libre de Coc.* de Mtre. Robert de Nola (fi S. xv): «--- tapa la olla --- perquè no-n puga exir la *babor*» 78.8, de nou 78.10. «La *babor* del vi», EmVilanova, *O. C.* II, 157.18. En el gascó de Comenge (on una *-b-* indicaria més aviat *-P-*, car a